

opusdei.org

Inquietuds polítiques "Memòria ingènua"

Llibre escrit per Alfons Balcells Gorina (1915-2002), publicat per l'editorial La Formiga d'Or.

24/12/2010

La política, és clar, m'interessava, però només indirectament. A casa, entre en Santi i jo, vam aconseguir que hi entressin diaris catalans, a més de *La Vanguardia*. Això sí, de l'àmbit dretà: *La Veu de Catalunya* i *El Matí*. El primer era l'òrgan

d'expressió habitual de la Lliga, que a mi al cap del temps em semblà massa burgès i conservador. L'altre, tot i ser teòricament independent, recollia els plantejaments de la gent d'UDC i d'aquells grups juvenils democristians, com ara la FJC, que més compromesos estaven amb la visió torrasiana d'una Catalunya cristiana.

Malgrat que a la universitat la gent d'esquerres em posava sempre el capell de dretà, sense atendre a més explicacions, la veritat és que jo defensava sovint idees antifeixistes, antimilitaristes i antitot el que sonés a excessiva reglamentació. Almenys, sí que feia servir aquestes expressions –feixisme, militarisme– de manera força pejorativa. I la gent que em tractava i no es deixava endur pels tòpics, i especialment els que em coneixien més, la gent de l'AUEC i de la Congregació, molts professors i alumnes de la

universitat, els amics i la família, fins i tot em retreien certes idees “esquerranoses” o poc tradicionals.

Mai no he entès perquè en aquest país, en determinades èpoques d'especial crispació de la nostra història recent, un catòlic conseqüent ha de ser titllat automàticament de dretes: sembla com si et forcessin a ser-ho, a còpia d'impedir que puguis col·laborar amb altres opcions que d'entrada tu consideraries compatibles. Es produeix com una mena de sectarisme dels que tenen agafada la senyera del progrés, que impedeix una aportació lleial des del camp dels creients.

En aquella època m'agradaven molt els articles que escrivia Ramon Rucabado a *Catalunya Social*, una revista amb forta identitat cristiana que exposava amb energia i claredat les exigències socials de la justícia, i que treia punta de les aportacions

més valentes dels darrers papes, especialment les encíclicues *Rerum novarum* de Lleó XIII, i la recent *Quadragesimo anno* (1931) de Pius XI. Moltes de les conclusions d'aquells articles, treient les referències religioses, semblarien fins i tot massa agosarades a certs abanderats del progressisme de l'època, radicals, socialistes o anarquistes.

El fet de portar una etiqueta política a la universitat té inconvenients i avantatges, d'acord amb la situació política que viu el país en cada moment. Però d'una manera inversa a la que podria semblar lògica. Així, en època de govern de dretes, és a la universitat on les esquerres guanyen més punts, perquè fan valer la seva condició de "màrtirs", o si més no d'opositors. I a l'inrevés. Per això, durant la República, la nostra associació patia de vegades la intolerància dels altres, però això nosaltres també ho aprofitàvem. Una

vegada, davant el nostre tauler d'anuncis –cada grup en tenia un, per evitar les agressions a la llibertat d'expressió; fins i tot un grupúscul tan petit com el de l' *Asociación Cultural Marañón* tenia el seu– un dels de la FUE, el grup rival, que passava per allà, va escopir a la vitrina, davant nostre. Ho va veure el professor Emili Mira, el primer catedràtic de psiquiatria d'Espanya, un home força compromès amb l'esquerra, i li va fer un sermó a l'agressor, explicant-li que aquell no era el millor sistema de discrepar, que el que calia fer era treballar i fer-ho millor que els contrincants. L'anècdota va córrer per la facultat i ens va fer guanyar punts com a “víctimes”, al mateix temps que acreixia la ja contrastada fama del professor Mira.

(Emili Mira i López s'hagué d'exiliar, en acabar-se la guerra, i planà durant molts anys a Espanya un gran silenci

sobre les seves decisives aportacions en el camp de la psiquiatria, fins que tornà la democràcia, tot i que aquelles aportacions no tenien res a veure amb la política. Ell ja havia mort, l'any 64.)

Certament, jo havia anat als mítings d'en Cambó, i a vegades a la seu d'Unió, però no militava enlloc. A darrera hora, ja en vigílies de la guerra, em vaig deixar apuntar a la Juventud de Acción Popular (JAP). En Gil Robles va venir a fer una conferència a la seu de la FCEC, i em va semblar molt convincent. Jo ja estava molt d'acord amb les idees d'un altre dels dirigents d'Acción Popular, el diputat andalús Manuel Giménez Fernández. A la xerrada de Gil Robles hi érem només quatre gats, i allò va facilitar que les idees d'aquell home brillant, tan jove – tenia 37 anys– i ahora tan influent, em resultessin encisadores, sobretot quan deia allò que “cal fer feina a

llarg termini”, pensant en la pacificació que hauria d’arribar més tard o més d’hora com a resultat de la sembra de valors que ell i els seus preconitzaven.

No sé si en Gil Robles es va equivocar: el que arribaria, i a curt termini, era una altra cosa. Però jo sempre l’he defensat, i he afirmat que tot i els barrets que les esquerres li anaven posant, de conspirador contra la República, d’immobilista o de monàrquic intransigent, abans de la guerra era sincerament partidari de mantenir l’*statu quo* polític. Ell només reivindicava, des del meu punt de vista, que el govern es fes enrere en les mesures que havia plantejat amb esperit de venjança i errant l’objectiu, com eren les referents a la qüestió religiosa. El problema fou que molts dels seus li feien dir coses més extremades –i ell tampoc no feia gaires esforços per

desmentir-les. Es deixava estimar, doncs, per les dretes més dures.

Jo admirava, sobretot, les idees socials de Giménez Fernández, un catedràtic de dret canònic de Sevilla que havia estat ministre d'agricultura durant uns mesos, en el primer govern de Lerroux amb gent de la CEDA, constituït el 3 d'octubre de 1934, i que fou preludi de les revolucions d'Astúries, Catalunya i Biscaia.

Giménez havia caigut del govern de seguida, en part per pressions de gent de la mateixa CEDA, sobretot terratinents, perquè de fet era considerat per ells massa avançat socialment, i això alguns ho confonien amb un tàcit col·laboracionisme amb els *rojos*. S'explica d'ell que aquell mateix octubre del 34, en plena efervescència política i social a tota la península, va fer un discurs als

tallers del diari *El Debate* i es va anar encenent tant que va acabar fent crits a favor de la República, evidentment no gaire ben rebuts en aquell ambient.

Ara bé, pel que fa a l'estructura política espanyola i a les ànsies autonomistes i independentistes de Catalunya i el País Basc, Giménez Fernández no es trobava gens incòmode al costat de Lerroux i companyia, en l'època que va estar amb ells al govern: era dels de la colla del “antes roja que rota”.

Era un home de caràcter força ingenu, simpàtic, catòlic declarat, i dels pocs que a la CEDA estaven realment convençuts de la bondat de la República. Un veritable democristià, dels pocs que hi havia fora de Catalunya, ja que aquest qualificatiu no es podia estendre ni de lluny a tots els membres d'Acción Popular: la majoria tenien, pel que fa

a la democràcia, prejudicis molt forts, i gens ocults, d'altra banda. Giménez, en definitiva, creia fermament en la democràcia, en el parlament, en la voluntat popular i en la divisió de poders, i pensava que el règim republicà escollit pel poble s'adaptava perfectament als seus constants esforços personals per posar-hi en pràctica les idees de justícia social característiques de la democràcia cristiana. Després va canviar.

Ja a les vigílies de la guerra, Giménez va substituir Gil Robles com a cap visible del grup d'Acción Popular a les Corts. Gil Robles era identificat per dreta i esquerra com a “caudillo” (per a uns de la salvació, per als altres de la caverna), en una època que se sentia ja molt soroll de sabres, i no tenia res a fer al parlament: ni el deixaven parlar.

(Vint-i-cinc anys després, Giménez seduiria també políticament, des de la seva càtedra de Sevilla, un inquiet estudiant de dret anomenat Felipe González Márquez, que sempre ha parlat bé d'aquell catedràtic.)

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca/article/inquietuds-
politiques-memoria-ingenua/](https://opusdei.org/ca/article/inquietuds-politiques-memoria-ingenua/)
(12/04/2026)